

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

13. lipnja 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Elektroničke komunikacijske mreže i usluge – Direktiva 2002/21/EZ – Članak 2. točka (c) – Pojam ‚elektronička komunikacijska usluga‘ – Prijenos signala – Usluga elektroničke pošte na internetu – Usluga Gmail”

U predmetu C-193/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Visoki upravni sud Sjeverne Rajne-Vestfalije, Njemačka), odlukom od 26. veljače 2018., koju je Sud zaprimio 19. ožujka 2018., u postupku

Google LLC

protiv

Savezne Republike Njemačke,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: M. Vilaras (izvjestitelj), predsjednik vijeća, K. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin i N. Piçarra, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 13. ožujka 2019.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Google LLC, H. Neumann, B. Tavakoli i M. Wortmann, *Rechtsanwälte*,
- za Bundesrepublik Deutschland, C. Mögelin i V. Janßen, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, T. Henze i D. Klebs, u svojstvu agenata,
- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér i G. Koós, u svojstvu agenata,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, G. Braun i L. Nicolae, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva) (SL 2002., L 108, str. 33.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 49., str. 25.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL 2009., L 337, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 68.) (u daljnjem tekstu: Okvirna direktiva).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Google LLC i Bundesrepublik Deutschland (Savezna Republika Njemačka) u vezi s odlukom Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (Savezna agencija za mreže za električnu energiju, plin, telekomunikacije, poštu i željeznice, Njemačka) (u daljnjem tekstu: BNetzA) kojom se utvrđuje da je Googleova usluga elektroničke pošte Gmail telekomunikacijska usluga i stoga se od njega zahtijeva, pod prijetnjom novčane kazne, da ispuni svoju obvezu izvješćivanja.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodna izjava 10. Okvirne direktive navodi:

„Definicija ‚usluga informacijskog društva‘ u članku 1. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa i pravila o uslugama informacijskog društva [(SL 1998., L 204, str. 37.), kako je izmijenjena Direktivom 98/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. srpnja 1998. (SL 1998., L 217, str. 18.)], obuhvaća cijeli niz gospodarskih aktivnosti koje se odvijaju na internetu. Većina ovih aktivnosti nije obuhvaćena ovom Direktivom budući da se one ne temelje u potpunosti, ili većim dijelom, na prijenosu signala elektroničkim komunikacijskim mrežama. Usluge glasovne telefonije i prijenosa elektroničke pošte obuhvaćene su ovom Direktivom. Isto poduzeće, npr. jedan pružatelj internetskih usluga, može dobavljati oboje, i elektroničke komunikacijske usluge, kao što je pristup internetu, i usluge koje nisu obuhvaćene ovom Direktivom, kao što je pružanje sadržaja na internetu (*web-based*).”

- 4 U članku 2. točki (c) Okvirne direktive propisuje se:

„Za potrebe ove Direktive:

[...]

- (c) ‚elektronička komunikacijska usluga‘ znači usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu i sastoji se u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama, uključujući telekomunikacijske usluge i usluge prijenosa u radiodifuzijskim mrežama, ali isključujući usluge pružanja sadržaja i obavljanja uredničkog nadzora nad sadržajem koji se prenosi korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga; ona ne obuhvaća usluge informacijskog društva, u skladu s definicijom iz članka 1. [Direktive 98/34], koje se ne sastoje, u cijelosti ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama.”

5 Članak 8. Okvirne direktive, naslovljen „Ciljevi politike i regulativna načela”, određuje:

„1. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela u izvršavanju svojih regulatornih zadaća navedenih u ovoj Direktivi i posebnim direktivama poduzmu sve opravdane mjere u svrhu ostvarivanja ciljeva navedenih u stavcima 2., 3. i 4. Ove mjere su proporcionalne tim ciljevima.

Ako nije drukčije predviđeno u članku 9. u vezi s radijskim frekvencijama, države članice u najvećoj mjeri uzimaju u obzir potrebu da se donesu tehnološki neutralni propisi te osiguravaju da, pri provođenju regulatornih zadaća predviđenih ovom Direktivom i posebnim Direktivama, posebno onih kojima je cilj osigurati učinkovito tržišno natjecanje, državna regulatorna tijela postupe na isti način.

[...]

2. Državna regulatorna tijela promiču tržišno natjecanje u području pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga i pripadajuće opreme i usluga, *inter alia*:

[...]

(b) osiguravajući da nema poremećaja ili ograničavanja tržišnog natjecanja u području elektroničkih komunikacija, uključujući prijenos sadržaja;

[...]

4. Državna regulatorna tijela promiču interese građana Europske unije, *inter alia*:

[...]

(b) osiguravanjem visokog stupnja zaštite potrošača pri njihovim kontaktima s pružateljima usluga, posebno osiguravanjem jednostavnih i jeftinih postupaka za rješavanje sporova koje provode tijela koja su neovisna o strankama u sporu;

(c) pridonosenjem osiguravanju visokog stupnja zaštite osobnih podataka i privatnosti;

[...]”

Njemačko pravo

6 Članak 3. Telekommunikationsgesetzes (Zakon o telekomunikacijama) od 22. lipnja 2004. (BGBl. 2004. I, str. 1190.), u verziji primjenjivoj na spor u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: TKG), propisuje:

„Za potrebe ovog zakona primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

17.a ‚telekomunikacijske usluge dostupne javnosti’ su telekomunikacijske usluge koje su na raspolaganju javnosti;

[...]

22. ‚telekomunikacija’ je tehnički čin slanja, prijenosa i prijema signala putem telekomunikacijske opreme;

23. ‚telekomunikacijska oprema‘ su uređaji i tehnički sustavi koji mogu slati, upućivati, prenositi, primati, usmjeravati ili nadzirati elektromagnetske ili optičke signale prepoznatljive kao poruke;
24. ‚telekomunikacijske usluge‘ su usluge koje se uobičajeno pružaju za naknadu, a sastoje se u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala putem telekomunikacijskih mreža, uključujući usluge prijenosa putem mreža za radiodifuziju;

[...]

27. ‚telekomunikacijska mreža‘ su svi sustavi prijenosa i, prema potrebi, oprema za prespajanje ili usmjeravanje te druga sredstva, uključujući elemente mreže koji nisu aktivni, a koji omogućuju prijenos signala žičanim, radijskim, svjetlosnim ili drugim elektromagnetskim sredstvom, što uključuje satelitske mreže, fiksne (s prespajanjem kanala, prespajanjem paketa podataka, uključujući internet) i mobilne zemaljske mreže, elektroenergetske kabelaške sustave, u mjeri u kojoj se koriste za prijenos signala, mreže koje se upotrebljavaju za radijsko i televizijsko emitiranje te mreže kabelaške televizije, bez obzira na vrstu informacija koju prenose;

[...]”

- 7 Članak 6. stavak 1. TKG-a predviđa:

„Svatko tko se ekonomski koristi javnim telekomunikacijskim mrežama ili telekomunikacijskim uslugama dostupnima javnosti mora bez odlaganja regulatornom tijelu prijaviti početak, promjenu ili prestanak svoje djelatnosti kao i izmjene koje se odnose na njegovo društvo. Prijava mora biti u pisanom obliku.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 8 Google je društvo sa sjedištem u Sjedinjenim Američkim Državama, koje se, među ostalim, osim internetskim pretraživačem Google, koristi uslugom elektroničke pošte koja radi putem interneta i zove se Gmail, a u Njemačkoj se njome privremeno koristi pod nazivom GoogleMail.
- 9 Google se u Njemačkoj također koristi vlastitom mrežnom infrastrukturom, a osobito širokopojsnim mrežama koje povezuju velegradska područja.
- 10 Gmail je takozvana „OTT” („over-the-top”) usluga, tj. usluga dostupna na internetu bez sudjelovanja tradicionalnog komunikacijskog operatora.
- 11 Gmail svojim korisnicima pruža uslugu koja im, među ostalim, omogućava slanje i primanje elektroničkih poruka i internetskih podataka. Kako bi se mogao koristiti tom uslugom, korisnik mora prethodno otvoriti račun elektroničke pošte, koji mu omogućava da ima adresu kojom ga se identificira kao pošiljatelja i primatelja elektroničke pošte. Korisnik može pristupiti navedenoj usluzi povezivanjem na svoj račun, izravno na internetskoj stranici kojom upravlja Google (<https://mail.google.com>) ili pomoću preglednika za pristup sučelju koji mu omogućava da se koristi funkcijama slanja i primanja pošte, ali i funkcijama izmjene, spremanja ili pak razvrstavanja elektroničke pošte ili pomoću programa za elektroničku poštu koji mu je instaliran na njegovoj terminalnoj opremi (e-Mail client).
- 12 Sud koji je uputio zahtjev navodi da se, u okviru usluge Gmail, sadržaj pošte i podataka ne mijenja, ali je podijeljen u nekoliko različitih paketa podataka koji se primatelju šalju pomoću komunikacijskih protokola standardiziranih za potrebe usluga slanja poruka, poput *Transmission Control Protocol* (protokol kontrole prijenosa-internetski protokol TCP-IP) i *Simple Mail Transfer Protocol* (protokol

jednostavnog prijenosa pošte SMTP). Tehnički, korisnik, u svojem pregledniku ili u svojem softveru e-Mail client, sastavlja sadržaj poruke elektroničke pošte i utvrđuje primatelja ili primatelje, a zatim tu poštu prosljeđuje Googleu čime započinje postupak slanja.

- 13 Kako bi navedenu poštu dostavio primatelju, Google se koristi poslužiteljima elektroničke pošte, koji izvršavaju informatičku obradu kako bi se mogao identificirati primatelj poslužitelj, putem sustava *Domain Name System* (sustav naziva domene, DNS) i šalju podatkovne pakete. Put kojim ti paketi putuju različitim djelomičnim internetskim mrežama, kojima se koriste treće osobe, dinamičan je i može se stalno mijenjati, a da korisnik od kojega je pošiljka krenula o tome ništa ne zna niti to može nadzirati. Po primitku, poslužitelj odredišta bilježi elektroničku poštu i pohranjuje je u elektronički poštanski sandučić kojemu primatelj može pristupiti na različite načine. Put kojim elektronička pošta putuje internetom može biti kraći ako putuje između korisnika istog pružatelja usluga.
- 14 BNetzA smatra da je Gmail „telekomunikacijska usluga” u smislu članka 6. stavka 1. TKG-a, u vezi s člankom 3. točkom 24. TKG-a, i da ga se stoga o njemu mora izvijestiti.
- 15 Odlukom od 2. srpnja 2012., BNetzA je stoga na temelju članka 126. TKG-a, formalno utvrdio da se Google, putem Gmaila, koristio telekomunikacijskom uslugom i naložio mu da, pod prijetnjom izricanja novčane kazne, ispuni svoju obvezu izvješćivanja propisanu TKG-om. Prigovor koji je Google protiv te odluke podnio odbijen je kao neutemeljen odlukom BnetzA-a od 22. prosinca 2014.
- 16 Google je 23. siječnja 2015. pred Verwaltungsgerichtom Köln (Upravni sud u Kölnu, Njemačka) podnio tužbu za poništenje potonje odluke, koja je odbijena presudom od 11. studenoga 2015.
- 17 Taj je sud u ovom slučaju smatrao da je Gmail „telekomunikacijska usluga” u smislu članka 6. stavka 1. TKG -a, u vezi s člankom 3. točkom 24. tog zakona, odnosno usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu, a sastoji se u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala putem elektroničkih komunikacijskih mreža. Prema mišljenju tog suda, središnji kriterij te definicije, odnosno „prijenos signala”, usko je povezan s pojmom „telekomunikacija” koji je definiran u članku 3. točki 22. TKG -a kao tehnički postupak slanja, prenošenja i primanja signala putem telekomunikacijske opreme, pri čemu je navedena oprema definirana, u skladu s člankom 3. točkom 23. TKG-a, kao uređaji i tehnički sustavi koji mogu slati, upućivati, prenositi, primati, usmjeravati ili nadzirati elektromagnetske ili optičke signale prepoznatljive kao poruke.
- 18 Naime, prema mišljenju Verwaltungsgerichta Köln (Upravni sud u Kölnu), Google korisnicima usluge Gmail omogućava komuniciranje elektroničkom poštom putem interneta pomoću internetskog sučelja ili putem softvera „e-Mail client” instaliranog na njihovoj terminalnoj opremi spojenoj na internet. Gmail se ne može smatrati telekomunikacijskom uslugom zbog činjenice da se prijenos signala odvija uglavnom putem otvorenog interneta te da su stoga pružatelji pristupa internetu (u daljnjem tekstu: PPI) ti koji ih prenose, a ne sam Google. Usluga prijenosa signala PPI-ja mogla bi se pripisati Googleu zbog toga što potonji u stvarnosti tu uslugu prijenosa signala pruža kako bi ostvario svoje ciljeve i, osobito, jer se njome bitno doprinosi funkcioniranju postupka telekomunikacija na način da se njome izvršava informatička obrada. Taj sud smatra da nije potrebno provesti isključivo tehničku analizu kako bi se odgovorilo na pitanje sastoji li se usluga u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala. Usluga prijenosa signala glavni je element Gmaila. U okviru kvalitativne ocjene, u prvom je planu komunikacija s drugim korisnicima putem prostora, a time i sam postupak telekomunikacije, dok drugi sastavni dijelovi sadržaja usluge nemaju nikakvu posebnu važnost.
- 19 Navedeni sud također smatra da nije odlučujuća građanskopravna odgovornost Googlea prema korisnicima u odnosu na prijenos signala PPI-ja i tvrdi da se usluga Gmail pruža za naknadu. Naime, iako se usluge elektroničke pošte korisniku nude besplatno, barem u njihovoj osnovnoj verziji, one se ipak uobičajeno financiraju oglašavanjem ili drugim neizravnim prihodima.

- 20 Google je protiv presude Verwaltungsgerichta Köln (Upravni sud u Kölnu) podnio žalbu pred sudom koji je uputio zahtjev, Oberverwaltungsgerichtom für das Land Nordrhein-Westfalen (Visoki upravni sud savezne zemlje Sjeverne Rajne i Vestfalije, Njemačka).
- 21 Pred sudom koji je uputio zahtjev Google tvrdi da Gmail nije telekomunikacijska usluga jer se tom uslugom ne emitiraju signali. Doduše, kao usluga elektroničke pošte, Gmail, kao i druge OTT usluge, poput primjerice, transakcija internetskog bankarstva, podrazumijeva prijenos signala. Međutim, nije sam Google taj nego su PPI ti koji prenose signale u pogledu prijenosa podataka između korisnika Gmaila i poslužitelja elektroničke pošte Googlea i u pogledu prijenosa podataka između poslužitelja elektroničke pošte Googlea i poslužitelja elektroničke pošte drugih usluga elektroničke pošte. Ne može mu se pripisati ni usluga prijenosa signala jer se taj prijenos na otvorenom internetu odvija na temelju načela „best effort” („najveća propusnost”). On stoga nije u mogućnosti obavljati nadzor, stvaran ili pravni, postupka prijenosa signala.
- 22 Google također tvrdi da u tom pogledu nije relevantna, ni činjenično ni pravno, sama okolnost da se koristi vlastitom mrežnom infrastrukturom koja je dio interneta. Ta infrastruktura u biti je uspostavljena radi pružanja usluga kojima se razmjenjuje jako puno podataka kao što su „Google pretraživanje” i „YouTube”, no nije nužna za korištenje Gmailom, čak i ako se u tu svrhu upotrebljava. Naglašava, naposljetku, da Gmail općenito ne zahtijeva naknadu, nego je korisnicima besplatno stavljen na raspolaganje i da se samo malim dijelom financira putem oglasa objavljenih na Gmailovoj internetskoj stranici.
- 23 BNetzA tvrdi da, kako bi je se kvalificiralo kao „telekomunikacijsku uslugu”, svrha usluge, njezine tehničke funkcije, mora ponajprije biti prijenos signala. Takav je slučaj s Gmailom s obzirom na to da se prijenos elektroničkih poruka od pošiljatelja do primatelja može izvršiti samo pomoću prijenosa signala. Nije potrebno da pružatelj usluge sam prenosi signale ili da barem izvršava nadzor nad prijenosom signala koji provodi treća strana. Jedino je odlučujuće postojanje samog prijenosa signala kao tehničkog elementa.
- 24 Dodaje da, čak i ako je nadzor prijenosa signala koji provodi treća strana nužan, taj uvjet nije ispunjen zbog činjenice da se Google koristi vlastitim poslužiteljima elektroničke pošte. Naime, poslužitelji elektroničke pošte adresama elektroničke pošte pripisuju fizičke adrese *Internet Protocol* (IP) [internetski protokol (IP)], Google identificira pošiljatelja i, prema potrebi, također primatelja elektroničke pošte, pomoću lozinke, adrese elektroničke pošte ili identifikacijskog broja, te usmjeruje prijenos signala putem internetskih protokola koji se upotrebljavaju u dovoljnoj mjeri koja omogućava nadzor. Google se sam, naposljetku, koristi vlastitom infrastrukturom mreža povezanom s internetom, koja se također upotrebljava za potrebe prijenosa signala za Gmail.
- 25 U tim okolnostima, Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Visoki upravni sud savezne zemlje Sjeverne Rajne-Vestfalije) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li se pojam ‚usluga koja se sastoji u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama’ iz članka 2. točke (c) [Okvirne direktive] tumačiti na način da uključuje ili može uključivati i internetske usluge elektroničke pošte koje se stavljaju na raspolaganje preko otvorenog interneta, ali same ne omogućavaju pristup internetu?
- (a) Točnije, treba li taj pojam tumačiti na način da se već informacijsko-tehnički učinak obrade koju pružatelj takve usluge elektroničke pošte pruža putem svojih poslužitelja elektroničke pošte time što adresama elektroničke pošte dodjeljuje IP adrese uključenih fizičkih priključaka te elektroničku poštu, koja je rastavljena na pakete podataka, na temelju različitih protokola određene skupine internetskih protokola šalje na otvoreni internet tj. – obrnuto – prima je, smatra ‚prijenosom signala’ ili samo prijenos navedenih paketa podataka preko interneta koji provode [PPI-ovi] čini ‚prijenos signala’?

- (b) Treba li se to obilježje osobito tumačiti na način da se prijenos elektroničke pošte, koja je rastavljena na pakete podataka, preko otvorenog interneta, a koji provode [PPI-ovi], može pripisati pružatelju takve usluge elektroničke pošte što znači da i on u tom pogledu pruža uslugu koja uključuje „prijenos signala”? Pod kojim bi pretpostavkama takvo pripisivanje bilo moguće?
- (c) U slučaju da pružatelj takve usluge elektroničke pošte sam prenosi signale ili da mu se u svakom slučaju može pripisati prijenos signala [PPI-ova]: može li se to obilježje konkretnije tumačiti na način da se takva usluga elektroničke pošte „u cijelosti ili većim dijelom” sastoji od prijenosa signala, bez obzira na moguće dodatne funkcije usluge kao što su uređivanje, spremanje i organiziranje elektroničke pošte ili upravljanje kontaktnim podacima i bez obzira na pružateljev tehnički napor koji je potreban za pojedine funkcije, zbog toga što je, sa stajališta korisnika, u funkcionalnom vidu komunikacijska funkcija usluge u prvom planu?
2. U slučaju da je u prvom pitanju naveden pojam potrebno tumačiti na način da načelno ne uključuje internetske usluge elektroničke pošte koje se nude na otvorenom internetu, ali same ne omogućavaju pristup internetu: može li to obilježje ipak iznimno biti ispunjeno ako pružatelj takve usluge istodobno upravlja vlastitim elektroničkim komunikacijskim mrežama koje su povezane s internetom, a koje se u svakom slučaju također mogu koristiti u svrhu korištenja usluge elektroničke pošte? Pod kojim bi pretpostavkama to bilo moguće?
3. Kako treba tumačiti kriterij „koja se uobičajeno pruža uz naknadu” iz članka 2. točke (c) [Okvirne direktive]?
- (a) Točnije, zahtijeva li taj kriterij da korisnici plaćaju naknadu ili se naknada može sastojati od drugih korisnikovih protuusluga koje su za pružatelja usluge od gospodarskog interesa kao što su osobni ili drugi podaci koje mu korisnici aktivno stavljaju na raspolaganje ili koje pružatelj usluge na druge načine prikupi prilikom korištenja usluge?
- (b) Točnije, zahtijeva li taj kriterij da naknadu mora plaćati sam primatelj usluge ili može biti dovoljno da treća osoba djelomično ili potpuno financira uslugu, na primjer oglasima koji se nalaze na internetskoj stranici pružatelja usluge?
- (c) Točnije, odnosi li se pojam „uobičajeno” u ovom kontekstu na okolnosti pod kojima pružatelj konkretne usluge pruža tu uslugu ili na okolnosti pod kojima se općenito pružaju istovjetne ili usporedive usluge?”

O prethodnim pitanjima

Prvo i drugo pitanje

- 26 Svojim prvim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku (c) Okvirne direktive tumačiti na način da je internetska usluga elektroničke pošte koja ne obuhvaća pristup internetu, poput usluge Gmail koju pruža Google, usluga koja se sastoji u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala putem elektroničkih komunikacijskih mreža, s obzirom na informatičku obradu koju pružatelj navedene usluge pruža putem svojih poslužitelja elektroničke pošte, s jedne strane, dodjeljivanjem IP adresa terminalne opreme koje se odnose na adrese elektroničke pošte i, s druge strane, unoseći u otvoreni internet ili primajući s otvorenog interneta podatkovne pakete povezane s elektroničkom poštom. U slučaju niječnog odgovora, taj se sud također pita može li se, i ako da pod kojim pretpostavkama, za pružatelja takve usluge elektroničke pošte na internetu ipak smatrati da obavlja ili da mu se može pripisati prijenos signala, s obzirom na to da se koristi, usto, vlastitom elektroničkom komunikacijskom mrežom spojenom na internet, koja se može upotrebljavati za potrebe navedene usluge.

- 27 Najprije valja podsjetiti da je pojam „elektroničke komunikacijske usluge” definiran, pozitivno i negativno, u članku 2. točki (c) Okvirne direktive i da je ta definicija na isti način preuzeta u članku 1. točki 3. Direktive Komisije 2002/77/EZ od 16. rujna 2002. o tržišnom natjecanju na tržištima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (SL 2002., L 249, str. 21.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 2., str. 3.) (presuda od 7. studenoga 2013., UPC Nederland (C-518/11, EU:C:2013:709, t. 36. i 37.).
- 28 Naime, člankom 2. točkom (c) Okvirne direktive definira se, kao prvo, elektronička komunikacijska usluga kao „usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu i koja se sastoji u cijelosti ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama, uključujući telekomunikacijske usluge i usluge prijenosa u mrežama za emitiranje”.
- 29 U toj se istoj odredbi pojašnjava, kao drugo, da pojam „elektronička komunikacijska usluga” ne uključuje, s jedne strane, „usluge pružanja sadržaja i obavljanja uredničkog nadzora nad sadržajem koji se prenosi korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga” i ne obuhvaća, s druge strane, „usluge informacijskog društva, u skladu s definicijom iz članka 1. [Direktive 98/34], koje se ne sastoje, u cijelosti ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama”.
- 30 U uvodnoj izjavi 5. Okvirne direktive u tom se pogledu, među ostalim, navodi da približavanje sektora telekomunikacija, medija i informatičke tehnologije podrazumijeva da se sve transmisijske mreže i usluge obuhvati jedinstvenim regulatornim okvirom i da je, u okviru uspostave navedenog okvira, potrebno odvojiti regulativu o prijenosu od regulative o sadržaju.
- 31 Kao što je to Sud već istaknuo, razne direktive koje čine novi regulatorni okvir koji se primjenjuje na elektroničke komunikacijske usluge, osobito Okvirna direktiva i Direktiva 2002/77, uspostavljaju jasno razlikovanje između proizvodnje sadržaja, što podrazumijeva uredničku odgovornost, i prijenosa sadržaja, što isključuje svaku uredničku odgovornost, pri čemu su sadržaj i njegov prijenos obuhvaćeni odvojenim propisima koji imaju svoje zasebne ciljeve (vidjeti u tom smislu presude od 7. studenoga 2013., UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, t. 41. i od 30. travnja 2014., UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, t. 36.).
- 32 Sud je također presudio da, kako bi bila obuhvaćena pojmom „elektronička komunikacijska usluga”, usluga mora uključivati prijenos signala, pri čemu je pojasnio da okolnost da se prijenos signala odvija putem infrastrukture koja ne pripada pružatelju usluga nije relevantna za kvalifikaciju naravi usluge jer je u tom pogledu jedino relevantna činjenica da je taj pružatelj usluga odgovorna osoba prema krajnjim korisnicima prijenosa signala koja im jamči pružanje usluge na koju su se pretplatili (presuda od 30. travnja 2014., UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, t. 43.).
- 33 U ovom slučaju, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, kao i iz Sudu podnesenih pisanih očitovanja proizlazi da je usluga koju, među ostalima, Google nudi, usluga elektroničke pošte (Gmail), koja imatelju računa elektroničke pošte Gmail omogućava slanje i primanje elektroničke pošte putem softvera za pretraživanje interneta, pomoću internetskog sučelja koje Google u tu svrhu stavlja na raspolaganje, ili putem softvera „e-Mail client”. Međutim, u glavnom je postupku riječ samo o usluzi elektroničke pošte na internetu.
- 34 Nesporno je da pružatelj usluge elektroničke pošte na internetu, poput Gmaila, izvršava prijenos signala. Google je tako na raspravi pred Sudom potvrdio da, u okviru pružanja njegove usluge elektroničke pošte, on putem svojih poslužitelja elektroničke pošte, unosi u otvoreni internet i prima s otvorenog interneta podatkovne pakete koji se odnose na elektroničku poštu koju su imatelji računa elektroničke pošte Google poslali odnosno primili.

- 35 Ne može se, međutim, iz toga zaključiti da su radnje koje Google izvrši kako bi osigurao funkcioniranje svoje usluge elektroničke pošte na internetu „elektronička komunikacijska usluga” u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive, s obzirom na to da se ta usluga ne sastoji u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama.
- 36 Naime, kao što je to istaknula Europska komisija u svojim pisanim očitovanjima, oni koji uglavnom osiguravaju prijenos signala potrebnih za funkcioniranje svih usluga razmjene poruka na internetu i oni koji snose odgovornost u smislu presude od 30. travnja 2014., UPC DTH (C-475/12, EU:C:2014:285, t. 43.) su, s jedne strane, PPI pošiljatelja i primatelja pošte kao i, eventualno, pružatelja usluga elektroničke pošte na internetu i, s druge strane, upravitelji raznih mreža otvorenog interneta.
- 37 Činjenica da je pružatelj usluge elektroničke pošte na internetu aktivno uključen u postupke slanja i primanja poruka, dodjeljivanjem IP adresa terminalne opreme odgovarajućim adresama elektroničke pošte ili podjelom navedenih poruka na podatkovne pakete i njihovim unošenjem u otvoreni internet ili njihovim primanjem s otvorenog interneta, kako bi ih usmjerio prema njihovim primateljima, nije dovoljna da se za navedenu uslugu, u tehničkom smislu, smatra da se sastoji „u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala putem elektroničkih komunikacijskih mreža” u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive.
- 38 Dakle, u nedostatku bilo kojeg drugog elementa na temelju kojeg bi se mogla utvrditi Googleova odgovornost u pogledu imatelja računa elektroničke pošte Gmail u vezi s prijenosom signala potrebnih za njegovo funkcioniranje, a što je dužan provjeriti sud koji je uputio zahtjev, usluga elektroničke pošte Gmail ne može se kvalificirati kao „elektronička komunikacijska usluga” u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive.
- 39 Naposljetku, okolnost da se Google, usto, u Njemačkoj koristi vlastitom elektroničkom komunikacijskom mrežom ne može dovesti u pitanje taj zaključak.
- 40 Naime, činjenica da Google treba smatrati pružateljem usluga elektroničkih komunikacija koji se koristi vlastitim elektroničkim komunikacijskim mrežama i, kao takav, podliježe obvezi izvješćivanja iz članka 3. stavaka 2. i 3. Direktive 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o ovlaštenju u području elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (Direktiva o ovlaštenju) (SL 2002., L 108, str. 21.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 53., str. 62.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140, ne znači da se sve usluge koje on pruža na internetu također trebaju kvalificirati kao takve, čak i ako se ne sastoje u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala.
- 41 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo i drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 2. točku (c) Okvirne direktive treba tumačiti na način da se usluga elektroničke pošte na internetu koja ne obuhvaća pristup internetu, poput usluge Gmail koju pruža Google, ne sastoji u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala putem elektroničkih komunikacijskih mreža i stoga nije „elektronička komunikacijska usluga” u smislu te odredbe.

Treće pitanje

- 42 S obzirom na odgovor na prva dva pitanja, nije potrebno odgovoriti na treće pitanje.

Troškovi

- 43 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 2. točku (c) Direktive 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009., treba tumačiti na način da se usluga elektroničke pošte na internetu koja ne obuhvaća pristup internetu, poput usluge Gmail koju pruža Google LLC, ne sastoji u cijelosti ili većim dijelom od prijenosa signala putem elektroničkih komunikacijskih mreža i stoga nije „elektronička komunikacijska usluga” u smislu te odredbe.

Potpisi